

INAUGURACIÓ DEL CURS ACADÈMIC 2010-2011

Universitat de Girona, 6 d'octubre de 2010

Sra. Alcaldessa de Girona,

Sr. comissionat d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya,

Sr. president del Consell Social,

Sr. secretari general de la UdG,

Sra. Rosa Cullell,

Distingides autoritats,

Sr. rector de la UIC i representants de les universitats catalanes,

Benvolguts companyes i companys de la UdG, estudiants,

Senyores i senyors,

I una salutació especial a les persones que, a causa de les dimensions d'aquesta sala, seguïu aquest acte en la sala annexa. M'excuso de la incomoditat que això us pugui causar i espero que, en acabar l'acte acadèmic, puguem trobar-nos, tots junts, en l'aperitiu que compartirem al pati de la Facultat d'Educació i Psicologia.

Abans de res, vull agrair la vostra presència en aquest acte solemne amb què obrim pas a un nou curs. L'any que ve, el 2011, la Universitat de Girona complirà 20 anys i, des d'aquesta perspectiva d'història recent, penso que la nostra universitat es veu obligada a fer un repàs i una reflexió molt importants que atenyen tota la societat.

Tant els seus representants polítics, socials i culturals, com els membres de la comunitat universitària de Girona, tots plegats, estem abocats a plantejar-nos amb una seriositat extrema on érem i on hem arribat, quins desafiaments ens marca el futur, quins reptes haurem d'assumir i quina Universitat volem. És per això que avui tinc la intenció de fer, amb tota formalitat, una crida que es concreta en la necessitat que la societat prengui consciència que una institució com la nostra no és un element de decoració amable en un territori avançat, sinó el veritable pulmó, el motor que forma part del nostre país i que n'és, alhora, essència insubstituïble.

Abans, però, deixeu-me que agraeixi i felicitï la senyora Rosa Cullell per la seva excel·lent i brillant intervenció. La Universitat de Girona ha apostat per la comunicació d'una manera decidida, tant en la docència com en la seva condició d'eix de la presència de la UdG en el món. Les seves paraules ens obren nous horitzons de reflexió intel·lectual. Gràcies, doncs, per la teva aportació, Rosa, en aquest acte.

No vull oblidar les persones que, al llarg dels darrers dotze mesos, ens han deixat. I no em puc estar de recordar, ara i aquí, les noies de Cassà, estudiants de la UdG, que van perdre la vida a Mèxic aquest estiu: Irene Carbó, Neus Terrades i la seva germana Núria. També ens ha deixat el Dr. Raimon Pannikar, doctor *honoris causa* de la UdG; el professor Dr. Luis Miguel del Carmen Martín, company del Departament de Didàctiques Específiques, i el professor Fernando Miguel Marqués Molas, del Departament d'Infermeria. El condol de la comunitat universitària és sincer i sentit, perquè tots participem d'una mateixa família, extensa i solidària.

També vull felicitar els premiats per l'excel·lència de la seva recerca amb els premis extraordinaris de doctorat i el premiat amb la distinció de qualitat de la pràctica docent, el Dr. Emili Besalú, i sobretot, les persones que s'han jubilat, tant docents com personal d'administració i serveis, que han dedicat tota la intensitat intel·lectual, tota la vocació docent, els treballs de recerca i la implicació personal a un projecte universitari com el nostre. No podem perdre el seu pòsit de saviesa ni la seva voluntat de cooperació. I és per això que des d'aquí els emplaço a continuar sentint el batec de la Universitat de Girona.

Em penso que no cal incidir en la Memòria que us ha estat lliurada i que podeu consultar en detall després d'aquest acte en el CD que acompanya el petit fullet i on trobareu tot el cos de dades i activitats que s'han desplegat al llarg del curs passat.

No és només en les xifres que cal formular els paràmetres que m'agradaria compartir avui amb vosaltres, però també és cert que n'hi ha algunes que són prou significatives. No m'agradaria deixar d'accentuar-les. L'augment d'estudiants de primera opció, el més alt de Catalunya, ens parla de la Universitat de Girona com d'una destinació cobejada i percebuda com a excel·lent. Aquesta és una de les missions essencials de la Universitat i convé que la tinguem present a tothora. És per això que s'han dedicat molts esforços a transmetre l'estil UdG, el reflex d'una institució acadèmica amb garanties de formació rigorosa i d'èxit professional. Però, si en la docència fa anys que recollim els resultats de la nostra dedicació, la presència privilegiada de la UdG en els nous i mediàtics rànquings de recerca també és un altre factor que ens ajuda a ser optimistes.

Només un parell o tres de dades: segons l'informe SCImago, el rànquing iberoamericà SCIR, la UdG ocupa el tercer lloc en qualitat investigadora i el quart lloc de l'Estat espanyol en publicacions en coautoria internacional. Segons la Fundació CYD, el 2009 la UdG va ser considerada la tercera universitat estatal en productivitat investigadora. I la Biblioteca de la UdG és la número cinc en el rànquing d'Universia. En la gradació global establerta per la Universitat de Granada ocupem el lloc número onze. És a dir, estem situats, en múltiples facetes, en llocs capdavanters del sistema universitari.

I, per descomptat, també cal fer esment a la finalització de la primera etapa del procés de convergència europea, la completa implantació dels estudis de grau d'acord amb els criteris de l'espai europeu d'educació superior. Sense oblidar, així mateix, que avui celebrem l'inici de curs en un edifici que acabem d'inaugurar, seu de la Facultat d'Educació i Psicologia, situat en el cor del casc històric de la ciutat de Girona, exemple de la necessitat de fer les coses ben fetes i de la voluntat de no deixar mai de fer augmentar els nivells estructurals de la UdG, atenta a les noves demandes que la dinàmica mateixa dels estudis posa sobre la taula.

I sense deixar de banda, per descomptat, el notabilíssim augment, quantitatiu i qualitatiu, que ha experimentat el Parc Científic i Tecnològic, veritable punta de llança de la transferència de coneixement i de la incardinació del teixit social en el si de la Universitat.

El meu discurs, tanmateix, el vull focalitzar en punts que van més enllà del retrat d'un curs, per centrar-lo en una breu reflexió sobre la percepció general que tenim, i que percebem que té la societat, de la UdG.

Ahir mateix vam presentar l'acord transfronterer entre les universitats de Girona, les Illes Balears, Lleida, Perpinyà Via Domitia i París VI, per constituir un pol transfronterer Pirineus-Mediterrani de recerca i ensenyament superior, que lideren la UdG i la Universitat de Perpinyà, i també tenim estructurat un projecte, juntament amb la Universitat de les Illes Balears, per accedir a la convocatòria del Ministeri d'Educació de Campus d'Excel·lència Internacional, en el qual vertebrem diferents agents del territori entorn de la recerca i la innovació avançada.

És a dir, estem fent esforços intensos per ajuntar els actius d'institucions molt diverses per tal que el teixit social i econòmic del país tingui l'impuls de la nostra universitat per accedir al lloc que ens pertoca en el concert internacional. En l'escenari europeu d'universitats altament competitives, ningú no podrà dir que la Universitat de Girona no aporta tots els mèrits per figurar entre les millors.

Hi ha un factor, però, que cal tenir en compte. La universitat se sent part de la societat. És conscient que més enllà del treball docent i de la intensitat innovadora i de recerca, més enllà de la productivitat científica i de la projecció internacional, una universitat ha de compartir els seus progressos amb la societat i, al mateix temps, percebre que la societat la considera com a essencial. Necessitem que la societat entengui el món universitari i comparteixi els nostres projectes, esforços i resultats per fer avançar el tot social cap al progrés col·lectiu, i també necessitem que conegui les nostres dificultats, problemes i febleses, i ens ajudi a superar-los.

La Universitat de Girona no és un ens que treballi per aconseguir els seus propòsits de manera egoïsta o per una simple satisfacció corporativa. El seu paper és de suport i servei a la societat, i és sobretot en la dinamització del país i del territori que compleix la seva missió.

Per aconseguir això, la Universitat ha de millorar, segurament, la seva visualització mediàtica i ha de fer servir els actius que té perquè Catalunya i el territori gironí accedeixin a una posició privilegiada en l'escenari europeu. Ho podem fer. Tenim les estructures, les persones, la voluntat, la capacitat intel·lectual. Necessitem, però, la col·laboració activa de la societat.

Començant, és clar, pel finançament adequat i estable de les universitats. Les universitats públiques vivim una època d'incertesa i retallades pressupostàries que van des del sou de les persones que treballen a la institució fins a la reducció del finançament públic, aprovat formalment el mes de gener passat, i que, a aquestes alçades de l'any, ha minvat prop d'un 12 % respecte del pressupost inicial.

Catalunya està molt per sota de la mitjana d'inversió en relació amb el PIB dels països de l'OCDE i de la Unió Europea. Mentre que la UE hi dedica, de mitjana, un 1,3 %, i l'OCDE, un 1,9 %, el percentatge del nostre país és d'un 1,1 %.

Quant a la inversió en recerca i desenvolupament, les xifres són semblants. Un 2,3 % del PIB a l'OCDE; la de la UE, un 1,8 %, i un 1,6 % a Catalunya. No és només una qüestió de diners, sinó de sensibilitat, de creure's de debò les paraules que ens qualifiquen com a sector estratègic per sortir de la crisi. Sense la complicitat de l'Administració, serà molt difícil que les universitats puguem aportar tot el que aporten les universitats europees als seus països respectius.

Ho repeteixo, però. No és només un tema econòmic. Poques veus que no siguin universitàries s'alcen per reivindicar aquesta necessitat. Això vol dir que potser no ens fem entendre —o no se'ns considera— com un nucli essencial. I resulta que les universitats ho són. Aquesta és una qüestió que ens hem de plantejar de manera radical. Les universitats europees han estat el motor de recuperació dels seus països quan s'han viscut situacions límit com varen ser les dues guerres mundials del segle

XX. Ara mateix, estats com França i Alemanya o fins i tot menys potents, com Àustria, estan incrementant els recursos que destinen a les universitats per tal d'avançar en el model europeu d'economia del coneixement, aprovat en els acords de Lisboa l'any 2000.

En un entorn de crisi, sé que demanar més pressupost és quasi una utopia. Nosaltres som conscients que aquest moment històric també ens exigeix imaginació i dinamisme per cercar noves vies de finançament. Però convé que reflexionem sobre quin tipus d'universitat volem a Catalunya. I, per descomptat, també a Girona.

Hi ha veus que reclamen un projecte global per a les universitats del país. Necessitem tantes titulacions, tants edificis, tants parcs? Som mereixedors dels recursos que exigim? Tinc el pressentiment, fet explícit en l'última inauguració de curs del sistema universitari català, que se'ns aboca a un replantejament a fons. Un replantejament que ha d'incloure tot el territori nacional, des de Barcelona fins a totes les comarques i terres catalanes. En aquest disseny de país, les universitats públiques que tenim la seu fora de Barcelona (tres enfront de les quatre que estan

ubicades a la capital) tenim un paper fonamental, no només en l'expansió del coneixement en el territori, sinó sobretot en la definició d'un país integrat i capdavanter a Europa i al món.

En aquest ordre de coses, és imprescindible que la Universitat de Girona participi en el debat des d'una posició destacada. Tenim una veu pròpia i sobirana, capaç i responsable, i ens hem de fer sentir. Si no fos així, viuríem dies complicats per a la universitat i per al nostre país. No ens ho podem permetre.

Fa temps, en un context certament més dramàtic que el nostre, el poeta Màrius Torres, de qui ara commemorem el centenari, va escriure sobre les esperances en el futur, i sobre la ciutat que transmetia...

«Batecs d'aire i de fe, la dura veu de bronze

Que de torres altíssimes s'allarga pels camins,

I eleva el cor, i escalfa els peus dels pelegrins.»

Vivim un temps crític, un temps en el qual també sentim batecs que alcen als nostres esperits nous reptes que han de ser noves i esplèndides realitats.

Aquest és el missatge que volia transmetre. Hem d'estar a l'alçada de les circumstàncies que ens envolten, perquè rere les amenaces i els perills hi ha la possibilitat certa de l'oportunitat i l'impuls cap endavant per mantenir més perspectives que mai.

És amb aquest desig, que espero que sigui compartit per tots, que declaro inaugurat el curs acadèmic 2010-2011.

Anna M. Geli

Rectora de la Universitat de Girona

Girona, 6 d'octubre de 2010